

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2013

YEARBOOK

2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2013
YEARBOOK
2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Јованка Денкова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска д-р Јаготка Стрезовска СИНТАКСИЧКАТА СТРУКТУРА НА ГЛАГОЛИТЕ СО ПРИЗНАКОТ „ЕМОЦИОНАЛНОСТ“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Jagotka Strezovska, Ph.D. THE SYNTACTIC STRUCTURE OF THE VERBS WITH THE FEATURE “EMOTIONALITY” IN THE CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	7
д-р Билјана Ивановска д-р Нина Даскаловска ПРЕГЛЕД И КЛАСИФИКАЦИЈА НА ГЛАГОЛИТЕ ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Nina Daskalovska, Ph.D. OVERVIEW AND CLASSIFICATION OF VERBS EXPRESSING PSYCHOLOGICAL STATE IN CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	15
д-р Дејан Методијески Костадин Голаков КУРСЕВИТЕ ЗА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ КАКО ФАКТОР ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА СЕЗОНА Dejan Metodijeski, Ph.D. Kostadin Golakov FOREIGN LANGUAGE COURSES AS A FACTOR FOR PROLONGATION OF THE TOURIST SEASON	23
м-р Ева Ѓорѓиевска КОНЦЕПТОТ НА НАРАТИВЕН ИДЕНТИТЕТ КАЈ ПОЛ РИКЕР И НЕГОВАТА ПРИМЕНЛИВОСТ НА ДЕЛОТО НА МАРСЕЛ ПРУСТ Eva Gjorgjievсka, M.A. THE CONCEPT OF NARRATIVE IDENTITY IN PAUL RICOEUR AND ITS APPLICABILITY ON MARCEL PROUST’S WORK	29
доц. д-р Фадил Хоџа СУЛТАНИ ПОЕТИ ОД 16 ВЕК И НИВНАТА ПОЕЗИЈА Fadil Hodza, PhD SULTANS POETS IN THE XVI CENTURY AND THEIR POETRY	39
Ивана Митева ПРИЧИНИ ЗА КОРИСТЕЊЕ ТЕХНОЛОГИЈА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК Ivana Miteva REASONS FOR USING TECHNOLOGY IN THE ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM	49

- м-р Јане Јованов**
ЛИНГВИСТИЧКИОТ РЕЛАТИВИЗАМ ПРЕКУ ПРЕГЛЕДОТ НА
ЕУФЕМИЗМИ И ПРИНЦИПИТЕ НА НОВОГОВОРОТ ВО „1984“
Jane Jovanov, M.A.
LINGUISTIC RELATIVISM THROUGH A REVIEW OF
EUPHEMISMS AND THE PRINCIPLES OF NEWSPEAK IN “1984” 55
- проф. д-р Блаже Китанов**
РАСКАЗИТЕ И ПАТОПИСИТЕ НА АЦО ШОПОВ
Ph.D Blaze Kitanov
STORIES AND TRAVELOGUE NOTES OF ACO SHOPOV 63
- д-р Ранко Младеноски**
ОДНОСОТ НА МАКЕДОНИСТИТЕ ОД 19 ВЕК
КОН АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE POSITION OF 19TH CENTURY
MACEDONIAN REFORMERS ON ANCIENT MACEDONIA 73
- д-р Марија Леонтиќ**
СЕМАНТИКАТА НА ТУРСКИОТ СУФИКС
-џи/-чи /-CI/ (-c1, -c1, -cu, -cū, -ç1, -ç1, -çu, -çü)
ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Leontic, Ph. D.
THE SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX
-џи/-чи /-CI /(-c1,-c1,-cu,-cū,-ç1,-ç1,-çu,-çü)
IN THE TURKISH AND IN THE MACEDONIAN LANGUAGE 83
- д-р Луси Караниколова-Чочоровска**
ЗА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РОМАНОТ
„ЗОНА ЗАМФИРОВА“ ОД СТЕВАН СРЕМАЦ
Lusi Karanikolova-Chochorovska, Phd
ON THE TRADITION AND MENTALITY IN THE NOVEL
„ZONA ZAMFIROVA“ BY STEVAN SREMAC 93
- доц. д-р Махмут Челик**
ЖИВОТНОТО ДЕЛО НА ШУКРИ РАМО (1918-1988)
Mahmut Celik, PhD
THE LIFEWORK OF THE WRITER SHUKRI RAMO 103
- м-р Марија Крстева**
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ДЕНЕС – ДАЛИ „ЛОКАЛНОТО“ Е НОВОТО „ГЛОБАЛНО“?
Marija Krteva, MA
IS THE “LOCAL” THE NEW “GLOBAL”? 109
- д-р Марија Кусевска**
СТЕКНУВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
Marija Kusevska, PhD
DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE 113

- м-р Марија Тодорова**
м-р Весна Коцева
АНКЕТАТА КАКО МЕТОД ЗА НАУЧНО ИСТРАЖУВАЊЕ
Marija Todorova, M.A.
Vesna Kocева, M.A.
SURVEY AS A SCIENTIFIC RESEARCH METHOD121
- Моника Ценова**
УПОТРЕБАТА НА КОНЦЕПТУАЛНАТА МЕТАФОРА КАКО ПРОМОТОР НА
ВЕСТИ ВО НАСЛОВИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ И АМЕРИКАНСКИТЕ ВЕСНИЦИ
Monika Cenova
THE USE OF CONCEPTUAL METAPHOR AS A NEWS STORY PROMOTER IN
MACEDONIAN AND AMERICAN NEWSPAPER HEADLINES131
- м-р Надица Маркоска**
ЛЕКСИКАТА ВО ФУДБАЛОТ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК
Nadica Markoska, M.A.
FOOTBALL LEXICON OF ITALIAN LANGUAGE139
- м-р Наталија Поп Зариева**
ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ: ПОПУЛАРНАТА КУЛТУРА НА 21 ВЕК И
ПОСТМОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА
Natalija Pop Zarieva, M.A.
FICTION OR REALITY: POPULAR CULTURE OF 21st CENTURY AND
POSTMODERN LITERATURE149
- д-р Нина Даскаловска**
д-р Билјана Ивановска
РАЗВИВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ НА ЧИТАЊЕ
Nina Daskalovska, Ph.D.
Biljana Ivanovska, Ph.D.
DEVELOPING READING SKILLS155
- доц. д-р Марија Емилија Кукубајска**
Фросина Јованова
ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА СПОРЕДБА: АМЕРИКАНСКАТА
БИТ КУЛТУРА СОЦИЈАЛНО АКТИВИРАНА ОД ПОСТМОДЕРНИЗМОТ
Marija Emilija Kukubajska, PhD
Frosina Jovanova
INTERDISCIPLINARY COMPARISON: THE AMERICAN BEAT CULTURE
SOCIAALLY ACTIVATED BY POST-MODERNISM161
- проф. д-р Виолета Димова**
Габриела Николовска
ЕТИЧКИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО БАЈКИТЕ ОД БРАЌАТА ГРИМ
Violeta Dimova, Ph.D.
Gabriela Nikolovska
ETHICAL VALUES IN THE GRIMM BROTHERS' FAIRY TALES173

- проф. д-р Димова Виолета**
Гордана Николовска
ВТОР СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО СОВРЕМЕНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – АСПЕКТИ И
УСЛОВИ ЗА НЕГОВО ИЗУЧУВАЊЕ
Ph.D. Dimova Violeta
Gordana Nikolovska
SECOND FOREIGN LANGUAGE IN CONTEMPORARY EDUCATION:
ASPECTS AND CONDITIONS FOR ITS ACQUISITION 179
- м-р Драгана Кузмановска**
м-р Биљана Петковска
Весна Ничева
УСПЕШЕН ТРАНСФЕР НА ПОГОВОРКИТЕ И
ПОСЛОВИЦИТЕ ОД ЕДЕН ВО ДРУГ ЈАЗИК
M.A. Dragana Kuzmanovska
M.A. Biljana Petkovska
Vesna Nicheva
SUCCESSFUL TRANSFER OF PROVERBS AND SAYINGS
FROM ONE LANGUAGE INTO ANOTHER 183
- м-р Јована Караникиќ**
ИМИЊАТА ОД СТРАНСКО ПОТЕКЛО КАКО КУЛТУРНИ РЕФЕРЕНЦИ ПРИ
ПРЕВОД НА КНИЖЕВНИ ТЕКСТОВИ
Jovana Karanikik, MA
THE NAMES OF FOREIGN ORIGIN AS CULTURAL REFERENCES IN THE
TRANSLATION OF LITERARY TEXTS 191
- м-р Снежана Кирова**
КАКОВ НАСТАВНИК ВСУШНОСТ САКАМЕ
Snezana Kirova
WHAT KIND OF A TEACHER DO WE ACTUALLY WANT 201
- м-р Татјана Уланска**
м-р Весна Коцева
ПРОФИЛОТ НА ИДНИОТ ПРЕВЕДУВАЧ И ТОЛКУВАЧ ВО ПРЕСРЕТ
НА ВЛЕЗОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ЕУ
Tatjana Ulanska, M.A.
Vesna Koceva, M.A.
THE PROFILE OF THE FUTURE TRANSLATOR AND INTERPRETER
IN THE ACCESSION PROCESS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
IN THE EUROPEAN UNION 207

Стручен труд
Professional paper

ПРОФИЛОТ НА ИДНИОТ ПРЕВЕДУВАЧ И ТОЛКУВАЧ ВО ПРЕСРЕТ НА ВЛЕЗОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ЕУ

м-р Татјана Уланска¹
м-р Весна Коцева¹

Апстракт

Целта на овој труд е да ја истакне потребата на нашиот факултет за следење на промените на преведувачката дејност во поглед на технологијата, глобализацијата и можностите за вработување на преведувачкиот кадар кој излегува од нашите клупи. На студентите од насоката за превод и толкување би требало да им се претстават сите можности кои ги нуди нивната професија со цел да се пронајдат себеси и да ги насочуваат своите интереси уште во процесот на студирање. Овој труд има за цел да информира за промените во оваа дејност како и да претстави дел од можностите за вработување на преведувачите и толкувачите.

Клучни зборови: *преведување, професија, вработување, ЕУ.*

THE PROFILE OF THE FUTURE TRANSLATOR AND INTERPRETER IN THE ACCESSION PROCESS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA IN THE EUROPEAN UNION

Tatjana Ulanska, M.A.²
Vesna Koceva, M.A.²

Abstract

The purpose of this paper is to bring out the need of the Faculty of Philology to keep up to date with the innovations in the field of translation in regards to technology, globalization and the opportunities for employment of the translators and interpreters who complete their undergraduate studies at our faculty. The students from the translation and interpretation strand should be presented with the opportunities that this profession offers in order to help them focus their interests while still studying. This paper aims to inform about the state-of-the-art developments in this profession as well as to present some opportunities for employment for the translators and interpreters.

Key words: *translation, profession, employment.*

¹) Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

²) Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip

Вовед

Колку нашите студенти се запознаени со можностите на преведувачката професија? Оваа дејност нуди широк спектар на можности за кои ќе се дискутира во овој труд. Имено, она за што ќе се обрне посебно внимание овде се промените кои се случуваат во овој домен во последната деценија, како и да претстави дел од можностите за вработување на преведувачите и толкувачите. Овој труд има за цел да ги покаже новите можности за преведувачите кога и Македонија ќе стане дел од европското семејство. Можноста која им се отвора на нашите студенти носи сама по себе и одредени предуслови на кои тие треба да одговорат. Новиот голем пазар кој ќе се отвори ги наметнува и своите специфики. Работењето во тим, наспроти индивидуално, е една од позначајните промени во начинот на работа.

1. Можности за вработување на преведувачите

Европскиот парламент досега претставуваше една огромна можност за работа за голем број преведувачи на сите земји-членки. Мултилингвизмот е длабоко вкоренет во Европскиот парламент, уште од неговите почетоци, како дел од политиката на европската унија за лингвистичка и културна разновидност, транспарентност и демократија. Според Правилникот на Европскиот парламент, претставниците на секоја земја-членка го поседуваат правото да ги добиваат материјалите за работа, да ги следат дебатите и да зборуваат на својот јазик. Непотребно е да се потенцира колку се големи можностите на нашите преведувачи во пресрет на влезот на Македонија во Европската унија. За ова сведочи фактот што во Directorate General for Translation³ при Европската унија се вработени над 2.500 луѓе кои работата директно на и околу процесот на преведување.

Македонија во моментот се наоѓа претпристапниот период кој наметна подготовка за преведување на правните акти на Европската унија. Веќе постои еден документ во кој се дадени насоки за преведувачите, правните и стручните ревизори кои секојдневно работат на подготовката на националната верзија на *acquis communautaire*⁴. Станува збор за Прирачник за преведување за да се обезбеди конзистентност при преведувањето и восприамањето на карактеристичните термини што се сретнуваат во правните акти на Европската унија. Прирачникот содржи унифицирање на преводите на одделни делови на правните акти на ЕУ при тоа земајќи ги предвид причините што довеле до тоа еден ист вид на акт да има одредени разлики, земајќи ги предвид прописите на македонскиот литературен

³) Directorate General for Translation или DG for Translation претставува преведувачки сервис во склоп на Европската Комисија

⁴) *acquis communautaire* е француски термин кој буквално значи “the EU as it is”; во ЕУ се однесува на: „правото на Европската унија“

јазик, како и спецификата на јазикот на кои се напишани правните акти на Европската унија. Прирачникот вклучува повеќе примери за преведување кои се прилагодени согласно со прописите на македонскиот литературен јазик, притоа не нарушувајќи ја природата на јазикот на кој се изработени правните акти на Европската унија. Овој прирачник претставува помошно средства при секојдневната работа на сите учесници во процесот на подготовка на националната верзија на правните акти на Европската унија, каде што во голема мера учествуваат преведувачите.

Од лингвистички и од правен аспект, голем предизвик е да се пронајде соодветен одговор на новите поими и концепти што ги носи самата процесна европска интеграција во однос на нормативите на стандардизираниот македонски јазик, од една страна и во однос на постојниот правен систем на Република Македонија, од друга страна, а со крајна цел обезбедување на прецизна и квалитетна национална верзија на правото на Европската унија. Овој Прирачник јасно ги истакнува основните критериуми и цели на преведувањето за Европската унија.

Покрај Прирачникот, Секретаријатот за европски прашања веќе има изготвено и *Речник на термини* кој претставува нова појава во македонскиот јазик кој претставува своевиден компромис помеѓу постојните јазични правила и доловување на вистинската смисла на термините. Во прилог на тоа, скратениците, кои сè повеќе се употребуваат како резултат на сè поголемата употреба на документи на англиски јазик, а за кои е неопходно дополнително утврдување и проширување на правописните норми со цел следење на движењата во јазикот како одраз на случувањата во општеството, беше извор на голем број дискусии и полемики. Сепак, се пронајдени јазичните решенија во Речникот на термини: Европската унија и претпристапната помош ќе дадат свој придонес кон унифицирање на терминологијата во областите што ги покрива, како и добра основа за натамошни дискусии и утврдување на посоодветни македонски еквиваленти.

2. Интердисциплинарноста на преведувачкиот процес

Преведувачкиот процес има една сосема поинаква димензија од онаа што е досега попозната и повеќе барана на нашите простори. Имено, целиот процес на преведување, како на пример за гореспоменатата можност во Европската унија, вклучува преведувач, јазични ревизори, правник ревизор, соработка со административниот кадар од институцијата за која се врши преводот итн. Во последно време сè повеќе се обрнува внимание на специјализирање на преведувачите за преведување на посебни тематски области. Целиот овој интердисциплинарен процес е направен со цел да се добие високо квалитетен превод. Не може да се очекува секој преведувач да има стручно познавање од сите области, па затоа се потребни консултации

со стручни лица, иако треба да се нагласи дека целокупната одговорност за преводите паѓа на преведувачот, со оглед на тоа дека тој честопати треба да одбере меѓу различни решенија дадени од страна на различни стручни лица. Освен тоа, потребно е во текот на работата да се создаде база на термини, како и поимник на изрази и термини. Тоа се најважните алатки кои се употребуваат во процесот на усогласување. Пресметано е дека преводот опфаќа 30-40% од работата, а останатото е ревидирање, исправки, барање зборови и советување со стручни лица. Секако, не смее да се изостави и обврската на преведувачот да внимава на стилот. Многу е важно во преводот да биде запазен стилот на изразување карактеристичен за домашното законодавство.

Барањето на Европската унија од земјите-кандидатки за влез да изготват национална верзија на „*acquis communautaire*“, всушност, претставува еден начин на кој тие го наметнуваат нивниот пристап на работа, го едуцираат и го подготвуваат тимот кој работи на преведување за ЕУ.

3. Алатки при преведувањето

Денес на пазарот можат да се најдат многу електронски алатки кои се користат при преведувањето. Овие алатки се разликуваат од машинскиот превод. Тие служат како помош за преведувачот при терминологијата. Овде можеме како пример да ја наведеме алатката CAT (Computer-Aided Translation) или компјутерски помогнато преведување, која пронаоѓа веќе преведени такви текстови и помага при усогласување на термините.

Во целиот процес на преведување за Европската унија постои една шема низ која се процесира секој добиен текст за превод за да се дојде до крајниот производ – преводот. Имено, постојат софтвери од идентификување на текстот и испраќање на соодветниот преведувач, кој пак преку користење на софтверот Euramis (користење на „преведувачката меморија“ на Directorate General for Translation) за да се поврзе со соодветните ресурси кои постојат веќе, потоа DGT Vista, Euro-Lex која претставува електронска датотека на законите на Европската унија⁵, IATE⁶ која претставува термилошка датотека на сите институции на Европската унија. Овие софтвери можат да бидат од голема помош ако го земете предвид фактот дека честопати текстовите на изворниот јазик можат да бидат нејасни, па поради тоа потребно е да се користат текстови напишани и на друг јазик (на пример, германски или француски јазик) кои постојат во „меморијата“ достапна за нивните преведувачи.

⁵⁾ <http://eur-lex.europa.eu>

⁶⁾ <http://iate.europa.eu>

4. Сертифицирање на преведувачите

Глобализацијата навлегува во сите полиња од општествениот живот, па така и во сферата на преведувачките услуги. Постои тенденција за побарувачка на преведувачката услуга од сертифицирани доставувачи на истата, посебно што се однесува до јавните набавки, државните тендери и сл. Во последно време сертифицираноста на преведувачи има улога и на маркетиншко средство од причина што се повеќе и повеќе побарувачите на оваа услуга гледаат на сертификатот како на знак за професионалност и доказ за квалитет.

4.1. Домашни сертификати и овластувања

Она што го нуди нашата држава е тестирање за добивање печат за судски преведувач. Тестирањата се вршат во Министерството за правда од каде што се и добива решение со кое еден преведувач, со положен испит, може да стане овластен судски преведувач.

4.2. Странски сертификати

Сертифицирање на преведувачите станува потреба на пазарот на трудот. Иако кај нас сè уште нема таква побарувачка на локалните тендери, сепак, како што веќе спомнавме, работата надвор од границите е во природата на оваа професија, секој преведувач кој е дел од некоја преведувачка компанија или работи самостојно треба да размислува за аплицирање и добивање на сертификат. Еден пример на ваков вид сертификати е LICIS (Language Industry Certification System) со кој се потврдува дека се запазени стандардите за квалитет на јазичните услуги. Имено, овој сертификат значи дека преведувачот успешно ги положил стандардизирани тестирања, ги поминал интервјуата и се здобил со сертификат кој е во согласност со EN 15038 Услови за нудење на услуги – Преведувачки услуги според глобално прифатени стандарди кој важи шест години, со проверка на квалитет на секои две.

5. Потреба за изучување и следење на протокол при превод

Преведувачите често се наоѓаат во непријатни ситуации кои не се поврзани со процесот на преведување или нивната професионална компетентност. Ваков вид на ситуации често се случуваат при симултаното и консекутивното преведување. Имено, покрај доброто познавање на јазикот од кој и на кој се преведува, потребно е овој профил на професија да има одредено познавање и од протоколот и етикецијата. Преведувањето на пример за високи претставници или поголемите деловни контакти меѓу компаниите од сите делови на светот бараат извонредно познавање на културата, обичаите и традициите на деловните партнери од страна на преведувачот. Неизбежна е потребата да се изучуваат главните

карактеристики на однесување во другите религии и нации, како и различноста и значењето на гестикацијата. Како треба да биде облечен, каде треба да стои, да биде максимално објективен и други слични прашања треба да се изучуваат.

Во природата на преведувачката професија е и глобализацијата која може да биде голем предизвик, но и бескрајна можност за грешки. Поголемиот дел од грешките се должи на непознавање, а не на лоши намери. Вистинските преведувачи треба да знаат дека мултикултурните манири се дел од основното познавање на протоколот и етикецијата. Културните погрешни комуникации, недоразбирањата и погрешните концепции може да имаат најсериозни последици.

6. Заклучок

Промените во побарувачката на преведувачката услуга кои полека но сигурно се наметнуваат во Македонија треба да бидат водич на филолошкиот факултет кој обучува кадар од ваков профил. Треба да се направат промени и приспособувања на наставната програма со кои нашите дипломци ќе можат да бидат во чекор со моменталните и идни потреби на јазичната индустрија воопшто. Како дел од наставата треба да се вклучи протоколот при преведување со што нашите студенти ќе се запознаат со значењето и важноста на нормите кои треба да се почитуваат. Можеби за студентите кои студираат странски јазик и се обучуваат да бидат преведувачи треба да се направи специјален курс по информатика, каде што ќе се изучуваат електронските алатки кои го потпомагаат процесот на преведување. Доколку сите промени во оваа дејност им се доближат на студентите во текот на студирањето, тие би имале подобри можности да си го најдат местото на пазарот на трудот.

Библиографија:

1. Прирачник за преведување на правните акти на Европската унија, Пропоинт, Секретаријат за европски прашања - Влада на Република Македонија 2010, Скопје
2. Речник на термини: Европската унија и претпристапната помош, Аркус, Секретаријат за европски прашања - Влада на Република Македонија 2007, Скопје
3. Translation tools and workflow: Luxembourg Publication Office of the European Union, 2012, European Union
4. Translation tools and multilingualism: Luxembourg Publication Office of the European Union, 2012, European Union

